UCHWAŁA NR XLIII/879/14

RADY MIASTA TYCHY

z dnia 26 czerwca 2014 r.

w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014 - 2016

Na podstawie Na podstawie art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. 2013 r. poz. 595 późn. zm.) w związku z art. 35a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2011 r. Nr 127 poz. 721 z późn. zm.), na wniosek na wniosek Prezydenta Miasta, po zaopiniowaniu przez Powiatową Społeczną Radę do Spraw Osób Niepełnosprawnych oraz Komisję Oświaty i Spraw Społecznych,

Rada Miasta Tychy uchwala:

§ 1

Przyjmuje się Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014 - 2016, w brzmieniu określonym w załączniku do uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Tychy.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podpisania.

Przewodniczący
Rady Miasta Tychy

/-/ mgr Zygmunt Marczuk

Rada Miasta
Tychy

Załącznik do UCHWAŁA NR XLIII/879/14

RADY MIASTA TYCHY

z dnia 26 czerwca 2014 r.

TYCHY

POWIATOWY program

działań na rzecz osób niepełnosprawnych

na lata 2014 - 2016

SPIS TREŚCI

I.	**Wprowadzenie**	**3**
II.	**Diagnoza problemu**	**4**
III.	**Realizatorzy programu**	**16**
IV.	**Zasoby lokalne**	**16**
V.	**Cel główny**	**19**
VI.	**Cele operacyjne**	**19**
VII.	**Kierunki działań**	**20**
VIII.	**Monitoring**	**30**

I. WPROWADZENIE

Podstawą prawną do opracowania i realizacji Programu jest ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 roku. Zgodnie z art. 35a ust. 1 ustawy do zadań powiatu należy opracowywanie i realizacja, zgodnie ze strategią rozwoju województwa, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- rehabilitacji społecznej,
- rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia,
- przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

W procesie tworzenia Programu wzięto pod uwagę również wybrane powiązania z innymi dokumentami strategicznymi na szczeblu krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Programy na szczeblu krajowym:

- Karta Praw Osób Niepełnosprawnych - uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. (M. P. z 13.08.1997 r. Nr 50 poz. 475).
- Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 grudnia 2012 r. w sprawie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych (M.P. z 19.12.2012 r. poz. 991).

Programy na szczeblu regionalnym:

- Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006 - 2020.
- Wojewódzki Program Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych oraz Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2011 - 2016.

Programy na szczeblu lokalnym:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tychy na lata 2014 - 2020

Materiałem wyjściowym do opracowania Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych była Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tychy na lata 2014-2020, uchwalona na sesji Rady Miasta Tychy w dniu 24 kwietnia 2014 roku. Na merytoryczną zawartość Programu wpływ miały przyjęte w dokumencie strategicznym założenia polityki społecznej, przede wszystkim:

- **Priorytet I:** Wsparcie rodzin w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych.
- **Cel strategiczny: 1.3**. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych we wszystkich dziedzinach życia społecznego.

Do realizacji Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych ujętego w ramy obszarów priorytetowych (obszar rehabilitacji społecznej oraz zawodowej i zatrudnienia) wyznaczono **cel główny**, **dwa cele operacyjne** oraz **osiem kierunków działań**. W opisach celów i kierunków działań wskazano sposoby ich realizacji. Szczegółowe zadania zostały opracowane na podstawie sporządzonej diagnozy przy udziale dostępnych zasobów.

Program opiera się na założeniu, że osoby niepełnosprawne mają prawo do samostanowienia, aktywnego i godnego życia, w tym do korzystania z praw i wywiązywania się z obowiązków ustanowionych dla wszystkich obywateli.

II. DIAGNOZA PROBLEMU

DANE PODSTAWOWE

Liczebność populacji osób niepełnosprawnych w Polsce według danych zawartych w „Informacji Rządu Rzeczypospolitej Polskiej o działaniach podejmowanych w 2012 r. na rzecz realizacji postanowień uchwały Sejmu RP Karta Praw Osób Niepełnosprawnych" maleje od 1997 r. W latach 2007-2009 liczba ta wciąż malała, choć już z nieco mniejszą dynamiką, a w latach 2010 - 2012 ukształtowała się na wyrównanym poziomie w liczbie 3,4mln osób.[1]

Powyższe dane dotyczą tych osób niepełnosprawnych, które posiadają prawne potwierdzenie swojej niepełnosprawności (to jest orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub zgodnie z odpowiednimi przepisami równoważne z nim, orzeczenie wydawane przez ZUS o niezdolności do pracy). Nieco odmiennie, bo na 3,1 miliona osób, liczba ta była szacowana na podstawie wstępnych wyników opublikowanych przez Główny Urząd

[1] strona 5 sprawozdania, dokument dostępny w serwisie internetowym Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych pod adresem: http://www.niepelnosprawni.gov.pl/niepelnosprawnosc-w-liczbach-/karta-praw-osob-niepelnosprawnyc/.

Statystyczny w dokumencie pod tytułem „Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011. Raport z wyników."[2]. Autorzy raportu zastrzegają, że w związku z faktem dobrowolnego udzielenia odpowiedzi na temat niepełnosprawności, dane te mogą być niedoszacowane. Co warto także odnotować, na podstawie danych spisowych, w zbiorowości osób niepełnosprawnych, wyodrębniono dużą liczbę osób, które doświadczają ograniczeń w wykonywaniu czynności właściwych dla swoich grup wiekowych, ale nie posiadają potwierdzenia dokumentem, honorowanym w obrocie prawnym. Według danych spisowych, liczba osób niepełnosprawnych biologicznie i/lub prawnie wynosiła w 2011 roku **4,7 mln osób**, a tym samym stanowiła **12,2% ludności kraju** wobec 14,3% w roku 2002 i 9,9 % w roku 1998[3]. Grupa osób niepełnosprawnych nie posiadających prawnego potwierdzenia swojej niepełnoprawności wynosiła 34%. Mężczyźni stanowili blisko 29%, natomiast odsetek wśród ogółu niepełnosprawnych kobiet był znacznie wyższy i wyniósł 37,4%. W grupie osób niepełnosprawnych wyłącznie biologicznie, zarówno mężczyźni jak i kobiety, najczęściej deklarowali umiarkowane ograniczenie sprawności (odpowiednio 20,6% i 25,8%).

Szacunkowa liczba osób niepełnosprawnych w województwie śląskim kształtuje się następująco:

Tabela numer 1: Liczba osób niepełnosprawnych w województwie śląskim.

Lp.	Niepełnosprawni:	2002 rok	2011 rok
1.	ogółem	560 700	552 200
2.	prawnie	438 300	344 800
3.	biologicznie	122 400	207 400
4.	**RAZEM**	1 121 400	1 104 400

Źródło: http://katowice.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/katow/ASSETS_NSP2011-RAPORT.pdf

Analizując zbiorowość niepełnosprawnych mieszkańców województwa śląskiego zauważyć można istotne różnice w porównaniu do roku 2002. Zmiany w przepisach prawnych i zaostrzenie przepisów dotyczących przyznawania rent z tytułu niezdolności do pracy i podobnych świadczeń spowodowały znaczne zmniejszenie się zbiorowości osób niepełnosprawnych prawnie. Wyniki NSP 2011 wykazały, że liczba osób niepełnosprawnych prawnie wyniosła 344,8 tys. (62,4% ogółu osób niepełnosprawnych) i zmniejszyła się o 93,5 tys. (21,3%).

W populacji niepełnosprawnych mieszkańców naszego województwa 55,6 tys. (10,1%) posiadało wyłącznie prawne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności,

[2] dostępnym na stronie internetowej GUS pod adresem: http://www.stat.gov.pl/gus/5840_13164_PLK_HTML.htm
[3] Informacje dot. roku 1998 podane za Strategią Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020, dokument dostępny pod adresem: http://rops-katowice.pl/sites/default/filesimages/startpolspo.pdf

nie deklarując żadnych ograniczeń sprawności w wykonywaniu podstawowych czynności życiowych. Najczęściej osoby te legitymowały się lekkim stopniem niepełnosprawności (25,2 tys.), a następnie stopniem umiarkowanym (18,0 tys.).

Istotne zmiany zauważyć można także w populacji osób niepełnosprawnych wyłącznie biologicznie, tj. takich, które nie posiadały orzeczenia, ale ich subiektywna ocena wskazywała, że miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych. Liczba tych osób wyniosła 207,4 tys. i była wyższa o blisko 70% niż w 2002 r.[4]

W Tychach źródłem informacji o osobach niepełnosprawnych są między innymi dane z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, w którego kompetencjach jest wydawanie orzeczeń oraz legitymacji, będących podstawą do korzystania z ulg i uprawnień.

W corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności zawarte są szczegółowe informacje dotyczące osób, które starają się uzyskać status osoby niepełnosprawnej.

Niżej przedstawione tabele (numer: 2 i 3) przedstawiają dane dotyczące liczby złożonych wniosków, wydanych orzeczeń oraz przyczyn niepełnosprawności w roku 2013.

Tabela numer 2: Statystyka przyjętych wniosków, wydanych orzeczeń oraz wydanych legitymacji.

Lp.	Liczba przyjętych wniosków w 2013 roku	
1.	przed 16 rokiem życia	194
2.	powyżej 16 roku życia	1740
3.	**Razem**	**1934**
	Liczba wydanych orzeczeń w 2013 roku	
1.	dla osób do 16 roku życia	177
2.	dla osób powyżej 16 roku życia	1743
3.	**Razem**	**1920**
	Ilość wydanych legitymacji w 2013 roku	
1.	przed 16 rokiem życia	89
2.	powyżej 16 roku życia	453
3.	**Razem**	**542**

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Tychach w okresie 01.01.2013 r. - 31.12.2013 r.

[4] http://katowice.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/katow/ASSETS_NSP2011-RAPORT.pdf

Liczba wydanych orzeczeń zawiera sumę wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności, wskazaniach do ulg i uprawnień oraz niepełnosprawności.

Tabela numer 3: Przyczyna niepełnosprawności. Liczba wydanych orzeczeń dla osób powyżej i poniżej 16 roku życia.

Lp.	Przyczyna niepełnosprawności	Ilość wydanych orzeczeń	
		powyżej 16 roku życia	przed 16 roku życia
1.	**01 - U** upośledzenie umysłowe	26	7
2.	**02 - P** choroby psychiczne	201	-
3.	**03 - L** zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	89	13
4.	**04 - O** choroby narządu wzroku	61	5
5.	**05 - R** upośledzenie narządu ruchu	530	11
6.	**06 - E** epilepsja	25	-
7.	**07 - S** choroby układu oddechowego i krążenia	241	25
8.	**08 - T** choroby układu pokarmowego	79	-
9.	**09 - M** choroby układu moczowo-płciowego	57	3
10.	**10 - N** choroby neurologiczne	155	29
11.	**11 - I** inne, w tym schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego.	126	13
12.	**12 - C** całościowe zaburzenia rozwojowe	5	58
13.	**Razem**	**1759**	

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Tychach w okresie 01.01.2013r - 31.12.2013 r.

Istotną kwestią jest rodzaj niepełnosprawności. W Tychach w 2013 roku najliczniejszą grupę osób powyżej 16 roku życia, którym wydano orzeczenia stanowią osoby z upośledzeniem narządu ruchu (33%), następnie osoby z chorobami układu krążenia i oddechowego (15%) oraz z chorobami psychicznymi (12%) i neurologicznymi (11%).

Analiza danych pozwala na stwierdzenie, iż zarówno wśród mieszkańców miasta Tychy, mieszkańców Województwa Śląskiego, jak i w całej Polsce najczęstszymi przyczynami niepełnosprawności są choroby narządu ruchu oraz choroby układu oddechowego i krążenia.

W przypadku osób poniżej 16 roku życia, którym wydano orzeczenia, najliczniejszą grupę stanowią osoby których przyczyną niepełnosprawności są całościowe zaburzenia

rozwojowe (35%), następnie choroby neurologiczne (18%) oraz choroby układu krążenia i oddechowego (15%).

POMOC SPOŁECZNA

W Polsce uprawnionymi do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej są osoby spełniające kryteria dochodowe, przy jednoczesnym występowaniu co najmniej jednej z ustawowo określonych przyczyn trudnej sytuacji materialnej np. bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba.

W Tychach w roku 2013 ze wszystkich świadczeń pomocy społecznej skorzystało 2442 rodzin, w tym 1035 rodzin, w których co najmniej jedna osoba jest niepełnosprawna. Oznacza to, że 42,38% osób korzystających z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej stanowiły rodziny bezpośrednio lub pośrednio dotknięte problemem niepełnosprawności.

W porównaniu do roku 2012 można zaobserwować wzrost zarówno liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z 2394 rodzin na 2442 rodziny w roku 2013, jak i rodzin korzystających z wsparcia z powodu niepełnosprawności o 4,5% w stosunku do roku 2012. Powodem tej sytuacji jest zarówno proces starzenia się społeczeństwa, wzrost liczby osób, które pomimo hospitalizacji wymagają wsparcia, wzrost zachorowań na zaburzenia psychiczne oraz wzrost urodzeń dzieci z zaburzeniami rozwojowymi.

Omawiana grupa osób niepełnosprawnych wymaga wsparcia opiekuńczego oraz specjalistycznego w celu zaspakajaniu potrzeb dnia codziennego, a także w pełnieniu ról społecznych.

Tabela numer 4: Statystyka usług opiekuńczych.

Lp.		2011 rok	2012 rok	2013 rok
1.	Liczba osób	229	212	207
2.	Liczba godzin	91490	81245	74300
3.	Kwota świadczeń	654840,4	673000,85	749920,28

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tychach.

W 2013 roku z usług opiekuńczych korzystało średnio w miesiącu 207 podopiecznych. Na podstawie przytoczonych danych można zaobserwować spadek liczby osób korzystających z usług opiekuńczych w stosunku do lat poprzednich.

Tabela numer 5: Statystyka specjalistycznych usług opiekuńczych.

Lp.		2011 rok	2012 rok	2013 rok
1.	Liczba osób	29	30	28
2.	Liczba godzin	10256	10134	8875
3.	Kwota świadczeń	133328	131742	115375

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tychach.

W związku z brakiem możliwości zapewnienia wszystkim osobom starszym i niepełnosprawnym wystarczającej liczby godzin usług opiekuńczych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej kieruje osoby tego wymagające do Domu Pomocy Społecznej Caritas św. Anna. Odnotowuje się stały wzrost liczby osób umieszczanych w DPS, w stosunku do 2012 roku wyniósł 24%. Obecnie liczba oczekujących to 37 osób.

Świadczeniem pieniężnym przysługującym osobom niepełnosprawnym niezależnie od kryterium dochodowego jest zasiłek pielęgnacyjny. Według danych zawartych w sprawozdaniach z realizacji zadań pomocy społecznej w gminie Tychy z zasiłku pielęgnacyjnego skorzystało 2129 osób z orzeczoną niepełnosprawnością.

Ponadto Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej przyznał w 2013 roku świadczenie pielęgnacyjne przeznaczone w szczególności dla rodzica opiekującego się dzieckiem niepełnosprawnym, z tytułu nie podejmowania lub rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej dla 251 osób oraz specjalny zasiłek opiekuńczy przeznaczony dla osoby z rodziny, która opiekuje się osobą niepełnosprawną i rezygnuje z zatrudnienia dla 4 osób.

Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, iż w roku 2013 objęto wsparciem 1035 rodzin, w których co najmniej jedna osoba była niepełnosprawna. Rodziny te stanowiły 40% wszystkich rodzin korzystających z usług Ośrodka.

EDUKACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Edukacja jest podstawowym czynnikiem mającym na celu zapewnienie włączenia społecznego i poprawę niezależności osób niepełnosprawnych, począwszy od nauczania przedszkolnego, poprzez szkołę podstawową, gimnazjum, średnią oraz wyższą. Zdobyte wykształcenie osób niepełnosprawnych w znaczący sposób wpływa na aktywność zawodową.

Najważniejsze zasady dotyczące kształcenia w Polsce, w tym kształcenia osób niepełnosprawnych reguluje ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz U. 2004 nr 256 poz. 2572 z późn. zm.), która z zapewnie w szczególności:

- realizację prawa każdego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej do kształcenia się oraz prawa dzieci do wychowania i opieki odpowiednich do wieku i osiągniętego rozwoju;
- dostosowanie treści, metod i organizacji nauczania do możliwości psychofizycznych uczniów, a także możliwość korzystania z pomocy psychologiczno-pedagogicznej i specjalnych form pracy dydaktycznej;
- możliwość pobierania nauki we wszystkich typach szkół przez dzieci i młodzież niepełnosprawną oraz niedostosowaną społecznie, zgodnie z indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz predyspozycjami.

Zgodnie z zapisami prawa oświatowego należy umożliwić edukację każdemu, bez względu na poziom rozwoju, czy dysfunkcje. Należy stworzyć osobom niepełnosprawnym warunki, dostosowane do indywidualnych potrzeb.

W roku szkolnym 2012/2013 Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Tychach wydała 68 opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka oraz łącznie 270 orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego. Poniższe tabele (numer 6 i 7) przedstawiają sytuację dzieci i młodzieży posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia.

Tabela numer 6: Statystyka wydanych orzeczeń ze względu na rodzaj niepełnosprawności.

Lp.	Rodzaj wydanego orzeczenia	Dzieci do 3 lat	Dzieci przed szkolne	Uczniowie SP	Uczniowie gimnazjów	Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	Młodzież nie ucząca się i niepracująca	Ogółem
1.	Niesłyszących i słabo słyszących	x	2	12	8	2	x	**24**
2.	Niewidomych i słabo widzących	1	0	6	2	0	x	**9**
3.	Upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim:	x	2	16	6	4	1	**29**
4.	Upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym:	1	1	3	5	0	x	**10**

5.	Niepełnosprawnością ruchową, w tym afazją	x	38	25	5	0	x	**68**
6.	Autyzmem, w tym zespołem Aspergera:	3	17	34	5	0	x	**59**
7.	Z niepełnosprawnościami sprzężonymi (minimum dwie z powyższych)	2	22	25	5	1	x	**55**
8.	Upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim (zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze)	x	3	2	1	10	x	**16**
9.	**Razem**	7	85	123	37	17	1	**270**

Źródło: Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna w Tychach.

Tabela numer 7: Statystyka orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego.

Lp.	**Rodzaj szkoły**	**Liczba uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego**			
		OGÓŁEM	oddział specjalny	oddział integracyjny	oddział ogólnodostępny
1.	Przedszkola	**91**	31	41	19
2.	Szkoły podstawowe	**320**	114	151	55
3.	Gimnazja	**111**	42	58	11
4.	Szkoły ponadgimnazjalne (w tym zasadnicza szkoła zawodowa specjalna i przysposabiająca do pracy)	**82**	57	17	8
5.	**Razem**	**604**	**244**	**267**	**93**

Źródło: Platforma Zarządzania Oświatą. Oson - elektroniczna ewidencja uczniów.

Z ogólnej liczby 604 uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego 120 posiada niepełnosprawności sprzężone.

Tabela numer 8: Statystyka oddziałów integracyjnych i miejsc w oddziałach integracyjnych.

Lp.	**Rodzaj placówki**	**Liczba oddziałów integracyjnych**	**Liczba miejsc w oddziałach integracyjnych**
1.	Przedszkola	9	45
2.	Szkoły podstawowe	31	155
3.	Gimnazja	15	75
4.	Szkoły ponadgimnazjalne	3	15
5.	**Razem**	**58**	**290**

Źródło: Platforma Zarządzania Oświatą. Oson - elektroniczna ewidencja uczniów.

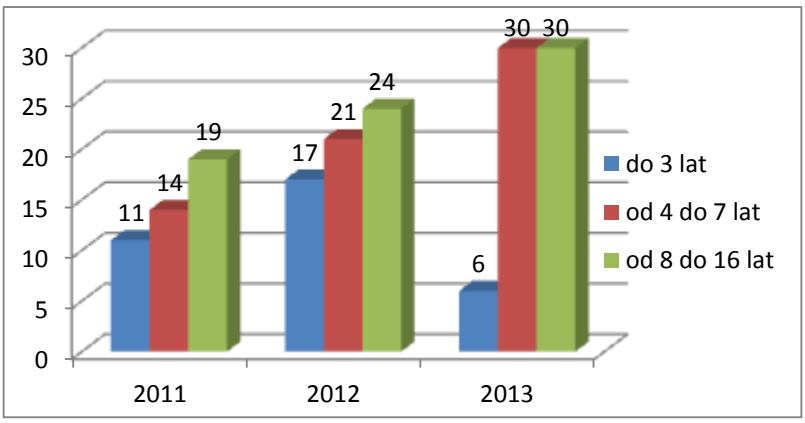
W tyskich przedszkolach i szkołach w roku szkolnym 2013/2014 funkcjonowało 58 oddziałów integracyjnych dysponujących 290 miejscami dla uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego.

Największe zapotrzebowanie na kształcenie w oddziałach integracyjnych występuje na poziomie szkoły podstawowej. Natomiast najbardziej ograniczone są możliwości kształcenia uczniów niepełnosprawnych po ukończeniu gimnazjum. W ofercie tyskich szkół ponadgimnazjalnych oddziały integracyjne są tylko w jednym liceum ogólnokształcącym, jeden oddział na poziomie każdej klasy. W technikach i zasadniczych szkołach zawodowych brak jest oddziałów integracyjnych.

Wzrastająca liczba uczniów posiadających wspomniane orzeczenia, a co za tym idzie specjalne potrzeby edukacyjne wymaga ciągłego doskonalenia i poszerzania kwalifikacji nauczycieli na wszystkich etapach edukacyjnych, w szczególności w placówkach nie posiadających oddziałów integracyjnych. Pozwoli to zapewnić dzieciom, niezależnie od typu placówki, do której uczęszczają właściwe warunki kształcenia i optymalne warunki rozwoju (zajęcia rewalidacyjne, psychoterapia i inne terapie specjalistyczne, dostosowanie metod pracy z dzieckiem do jego potrzeb i możliwości).

Ponadto w roku 2013 66 dzieci z terenu Miasta Tychy zostało zaliczone do osób niepełnosprawnych z symbolem przyczyny niepełnosprawności 12-C tj. w związku z rozpoznaniem u nich całościowych zaburzeń rozwojowych (między innymi zespół Aspergera, autyzm).

Wykres numer 1: Statystyka orzeczeń z symbolem 12-C w podziale na wiek.

Źródło: Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Tychach.

Włączanie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w system edukacji będzie możliwy, między innymi, poprzez likwidację barier architektonicznych utrudniających lub uniemożliwiających dzieciom niepełnosprawnym dostęp do istniejącej bazy edukacyjnej.

Na terenie miasta 19 budynków zajmowanych przez jednostki oświatowe nie jest dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych. Przejawia się to brakiem: podjazdów,

wind, platform umożliwiających poruszanie się między piętrami, specjalistycznych pomieszczeń do pracy z dziećmi i młodzieżą, a także niedostosowaniem toalet do potrzeb osób niepełnosprawnych.

WYKSZTAŁCENIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 r., w ostatnich dziesięciu latach, nastąpił wzrost poziomu wykształcenia ludności Polski, w tym najbardziej dynamiczny wzrost w grupie osób z wykształceniem wyższym (z 9,9% w 2002 r. do 17% w 2011 r.). To pozytywne zjawisko można obserwować także wśród osób niepełnosprawnych. Stopniowo wzrastał udział osób niepełnosprawnych z wykształceniem zawodowym z 29,3% w 2008 r. do 31,8% w 2012 r., co najmniej średnim z 31.8% w 2008 r., do 35,5% w 2012 r. i wyższym z 6,1% do 7,5%[5]. Jednak poziom wykształcenia w populacji osób niepełnosprawnych jest nadal niższy, niż poziom dla ogółu ludności, zwłaszcza w grupie osób z wykształceniem wyższym i średnim.

W Tychach wśród osób, którym wydano orzeczenia o stopniu niepełnosprawności w 2012 r. odnotowano 8,7% osób z wykształceniem wyższym, 29,8% z wykształceniem średnim, 36,8 % z wykształceniem zawodowym oraz 24,7% z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym.

AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH SYTUACJA NA RYNKU PRACY

„Dane GUS wskazują na znaczną poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy w ciągu ostatnich pięciu lat. Jest to związane ze zwiększonym zainteresowaniem pracodawców, wsparciem finansowym z tytułu zatrudnienia osoby niepełnosprawnej.”[6] Nastąpił wzrost współczynnika aktywności, zwłaszcza dla osób będących w wieku produkcyjnym (z 23,9% w 2008 roku do 27,5% w 2012 roku) i wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych (z 20,9% do 23% w 2012 r.), z tym, że największy wzrost tego wskaźnika odnotowano wśród osób niepełnosprawnych w stopniu umiarkowanym (z 18.6% do 24,1%). W ostatnich 3 latach wzrastał poziom zatrudnienia osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy (z 19,3% do 32,9%)[7].

Za pozytywne zjawiska można uznać także, odnotowany na przestrzeni ostatniego pięciolecia wzrost zatrudnienia osób ze schorzeniami specjalnymi (między innymi chorych psychicznie, cierpiących na padaczkę, z dysfunkcją narządu wzroku) o 74,5% w zakładach pracy chronionej i aż o 307,4% na otwartym rynku pracy. Zauważalny jest również wzrost

[5] strona 9 sprawozdania, dokument dostępny w serwisie internetowym Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, adres j.w.
[6] strona 10 sprawozdania, dokument dostępny w serwisie internetowym Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, adres j.w.
[7] j.w. strona 12

liczby pracodawców otwartego rynku pracy zarejestrowanych w Systemie Obsługi Dofinansowań i Rehabilitacji Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych o 140% podczas gdy liczba pracodawców rynku chronionego zmniejszyła się o 33%.[8] Według danych GUS opublikowanych w raporcie z badania „Osoby niepełnosprawne na rynku pracy w 2011" osób pracujących było około 41%, biernych zawodowo 54%, a bezrobotnych 5%.[9]

Z danych udostępnionych przez Powiatowy Urząd Pracy w Tychach[10] wynika, że w końcu grudnia 2012 osoby niepełnosprawne stanowiły 7,7% ogółu osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie. Dla porównania w całej Polsce wskaźnik ten wynosił 6%[11]. Jednocześnie trzeba zauważyć, że odsetek ten malał dla mieszkańców Miasta Tychy także w ostatnich latach.

Z danych PUP w 2013 roku zarejestrowano 4193 osoby bezrobotne, w tym 377 osób niepełnosprawnych (9% ogółu osób bezrobotnych). Jednocześnie dość dynamicznie wzrastał procent zgłaszanych do PUP Tychy wolnych miejsc pracy przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych. Na koniec grudnia 2012 r. wynosił on 7,7% (co stanowiło 291 miejsc pracy), przy 6,9% odsetku dla całego kraju[12]. W roku 2013 w Tychach było zgłoszonych 333 wolnych miejsc pracy przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych, co stanowiło 7,1% w stosunku do ogółu miejsc pracy na terenie miasta.

Istotną informacją jest również fakt, że przeważająca większość bezrobotnych mieszkańców miasta Tychy, to osoby niepełnosprawne w stopniu lekkim (85,2%). Ze względu na wiek, podobnie jak w całej Polsce, ich największy odsetek znajduje się w wieku produkcyjnym niemobilnym. W przedziałach wiekowych 45-54 lata i w drugiej kolejności 55-59 lat. Ze względu na wykształcenie najwięcej osób posiada wykształcenie zawodowe i co najwyżej gimnazjalne. Taki rozkład odsetek można zaobserwować także, w danych ogólnopolskich z tym, że wyraźnie więcej, bo 33,3% jest osób z najniższym wykształceniem (w Tychach 22,1%)[13].

PODSUMOWANIE

Niepełnosprawność dotyczy w Polsce grupy, która liczy jak się szacuje niemal 5 milionów osób. Wśród osób niepełnosprawnych, liczna, bo ponad 30% grupa to osoby, które nie posiadają dokumentu potwierdzającego niepełnosprawność. Z tego powodu

[8] J.w. strona 14; W rejestrze Wojewody Śląskiego w czerwcu 2005 r. zarejestrowanych było 286 zakładów pracy chronionej natomiast w sierpniu 2013 r., podmiotów o takim statusie było już tylko 163 w tym 6 na terenie miasta Tychy.
[9] strona 57, dostępny na stronie internetowej GUS pod adresem http://www.stat.gov.pl/gus/5840_13867_PLK_HTML.htm
[10] http://www.pup.tychy.pl/urzad/archiwalne_dane_statystyczne.html
[11] strona 16 sprawozdania, dokument dostępny w serwisie internetowym Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, adres j.w.
[12] strona 16 sprawozdania, dokument dostępny w serwisie internetowym Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, adres j.w.
[13] j.w. strona 274

są pozbawione dostępu do środków jakie państwo przeznacza na społeczną i zawodową aktywizację osób niepełnosprawnych.

Informacje pozyskane z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności przybliżają cel składania wniosków o wydanie orzeczeń o stopniu niepełnosprawności. W 2013 roku najwięcej osób zadeklarowało, iż potrzebują tego typu orzeczenia do zdobycia odpowiedniego zatrudnienia (31%), w celu uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego (22%), do korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji (w tym korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych - 16,5%), w celu uzyskania karty parkingowej (12%) oraz konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze (6,5%).

Te potrzeby warunkowały wybór podjęcia odpowiednich działań (zadań) - opisanych szczegółowo w niniejszym Programie.

Jako pozytywne można określić obserwowane w ostatnim okresie, zmiany na polu rehabilitacji zawodowej i społecznej. Wzrost ilości osób niepełnosprawnych pracujących na otwartym rynku pracy oraz zwiększenie w tym segmencie rynku zatrudnienia osób, ze schorzeniami specjalnymi (chorobami psychicznymi, neurologicznymi, niewidome, głuche, upośledzone), które znajdują się w szczególnie niekorzystnej sytuacji utrudniającej zatrudnienie oraz wzrost, także na lokalnym rynku pracy ilości ofert pracy kierowanych do osób niepełnosprawnych. Ponadto obserwuje się wzrost liczby i jakości projektów z zakresu rehabilitacji społecznej prowadzonych przez organizacje pozarządowe.

Należy kontynuować działania, które będą wspierać utrwalenie się tych zjawisk oraz sprzyjać aktywizacji osób niepełnosprawnych, zarówno w kierunku zatrudnienia, podnoszenia poziomu wykształcenia, jaki i udziału w innych sferach życia społecznego, a także informować i zachęcać do korzystania przez te osoby z systemu wsparcia świadczonego przez publiczne i niepubliczne podmioty działające na ich rzecz.

III. REALIZATORZY PROGRAMU

- Jednostki organizacyjne Urzędu i Miasta Tychy oraz spółki prawa handlowego.
- Organizacje pozarządowe działające w obszarze pomocy społecznej, ochrony zdrowia oraz rehabilitacji osób niepełnosprawnych.
- Pracodawcy lokalnego rynku pracy, zatrudniający osoby niepełnosprawne.
- Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

IV. ZASOBY LOKALNE

Zadania zawarte w Powiatowym Programie będą realizowane w oparciu o posiadane zasoby lokalne.

Tabela numer 9: Zasoby lokalne na terenie miasta.

Lp.	Placówka	Adres	Telefon	Zakres
1.	Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności	ul. Budowlanych 59	227 95 81	Orzekanie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności; udzielanie informacji dot. uprawnień osób niepełnosprawnych
2.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Budowlanych 59	327 02 46 327 35 40	- Usługi opiekuńcze - Zasiłek stały - Specjalistyczne Usługi Opiekuńcze - Realizacja zadań przy udziale środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
3.	Dział Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	al. Niepodległości 40	326 25 52 326 25 59	- Zasiłek pielęgnacyjny - Świadczenie pielęgnacyjne - Specjalny zasiłek opiekuńczy
4.	Powiatowy Urząd Pracy	ul. Budowlanych 59	781 58 61	- Promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.
5.	Miejski Zarząd Oświaty	al. Piłsudskiego 12	323 24 00	- Edukacja, rewalidacja
6.	Przedszkole nr 12 z Oddziałami Integracyjnymi i Specjalnymi	ul. Czarnieckiego 5	227 35 48	

7.	Przedszkole nr 29 z Oddziałami Integracyjnymi	ul. Hubala 7	217 55 26	
8.	Oddział Przedszkolny dla dzieci z autyzmem w Zespole Szkół Specjalnych nr 8	ul. Edukacji 21	218 00 50	
9.	Niepubliczne Przedszkole „Bajkolandia" z Oddziałami Integracyjnymi	ul. Myśliwska 8-10 ul. Myśliwska 4-4a	510 173 986	
10.	Integracyjny Punkt Przedszkolny „Mała KLANZA”	al. Niepodległości 20/4	601 321 871	
11.	Szkoła Podstawowa nr 5 im. Franciszka Zubrzyckiego w Zespole Szkół z Oddziałami Integracyjnymi	ul. Czarnieckiego 22	227 37 93	
12.	Szkoła Podstawowa Specjalna nr 12 w Zespole Szkół Specjalnych nr 8	ul. Edukacji 21	218 00 50	
13.	Szkoła Podstawowa nr 22 z Oddziałami Integracyjnymi im. Rafała Pomorskiego	ul. Harcerska 25	218 28 51	
14.	Szkoła Podstawowa nr 35 z Oddziałami Integracyjnymi im. Matki Teresy z Kalkuty	al. Piłsudskiego 21	217 70 26	
15.	Szkoła Podstawowa nr 40 z Oddziałami Integracyjnymi im. Generała Jerzego Ziętka w Zespole Szkół nr 9	ul. Zgrzebnioka 45	219 66 58	
16.	Gimnazjum nr 2 w Zespole Szkół z Oddziałami Integracyjnymi	ul. Czarnieckiego 22	227 37 93	
17.	Gimnazjum nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi im. Kazimierza Górskiego przy Zespole Szkół nr 4 im. Janusza Groszkowskiego	al. Bielska 100	217 41 56	
18.	Gimnazjum nr 7 z Oddziałami Integracyjnymi im. Agaty Mróz-Olszewskiej w Zespole Szkół nr 9	ul. Zgrzebnioka 45	219 77 86	
19.	Gimnazjum Specjalne nr 13 w Zespole Szkół Specjalnych nr 8	ul. Edukacji 21	218 00 50	
20.	II Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Integracyjnymi im. C.K. Norwida	ul. Norwida 40	227 31 39	
21.	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna nr 6 w Zespole Szkół Specjalnych nr 8	ul. Edukacji 21	218 00 50	
22.	Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy	ul. Edukacji 21	218 00 50	

	w Zespole Szkół Specjalnych nr 8			
23.	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	ul. Andersa 16	227 23 92	Orzekanie dla celów związanych ze wspomaganiem rozwoju i edukacji
24.	Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Rybniku Inspektorat w Tychach	ul. de Gaulle'a 16	327 40 31	Orzekanie dla celów rentowych
25.	Warsztat Terapii Zajęciowej Caritas Ośrodek św. Faustyna	ul. Nowokościelna 56	227 18 36 327 09 17	Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych
26.	Dom Pomocy Społeczny Caritas św. Anna	ul. Kopernik	328 25 26	Opieka stacjonarna nad osobami samotnymi, niepełnosprawnymi, emerytami, rencistami w podeszłym wieku.
27.	Dzienny Dom Społecznej „Wrzos”	ul. Batorego 57	227 42 58	Ośrodek wsparcia dziennego dla osób starszych zabezpieczający podstawowe potrzeby społeczne
28.	Środowiskowy Dom Samopomocy Caritas Ośrodek św. Faustyna	ul. Nowokościelna 56	227 18 36	Rehabilitacja społeczna, zawodowa, terapia, psychoterapia i psychoedukacja osób niepełnosprawnych i chorych psychicznie.
29.	Środowiskowy Dom Samopomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	ul. Mikołowska 122	216 86 08	
30.	Niepubliczny Ośrodek Rehabililitacyjno-Edukacyjno -Wychowawczy Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym	al. Niepodległości 90	227 33 00	Realizacja obowiązku szkolnego dla uczniów upośledzonych w stopniu umiarkowanym i znacznym od 7 do 22 lat, zajęcia rewalidacyjne dla dzieci głęboko upośledzonych od 3-25 roku życia, rehabilitacja lecznicza, poradnictwo psychologiczne i logopedyczne

V. CEL GŁÓWNY

WYRÓWNYWANIE SZANS OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH WE WSZYSTKICH DZIEDZINACH ŻYCIA SPOŁECZNEGO

VI. CELE OPERACYJNE

Do Programu przyjęto następujące cele operacyjne:

1. **Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w integracji ze środowiskiem społecznym.**
   Obszar rehabilitacji społecznej. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

2. **Zwiększenie aktywności zawodowej osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy.**
   Obszar rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego.

VII. KIERUNKI DZIAŁAŃ

1. WSPARCIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH RODZIN W INTEGRACJI ZE ŚRODOWISKIEM SPOŁECZNYM.

KIERUNKI DZIAŁAŃ PRZEWIDZIANE DO REALIZACJI:

1.1. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym różnorodnych form wsparcia socjalnego umożliwiającego pełne uczestnictwo w życiu społecznym.

Tabela numer 10: Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w integracji ze środowiskiem społecznym. Kierunek działań 1.1.

Lp.	Zadanie	Wskaźniki	Realizator
1.	Zatrudnienie asystenta osoby niepełnosprawnej.	Liczba asystentów dla dorosłych osób niepełnosprawnych. Liczba godzin asystentury.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
2.	Grupa wsparcia dla rodzin osób niepełnosprawnych umysłowo.	Ilość utworzonych grup. Liczba osób uczestniczących w grupach.	
3.	Dofinansowanie do pobytu na turnusach rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych.	Liczba dofinansowań do turnusów rehabilitacyjnych.	
4.	Dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze objętych dofinansowaniem NFZ.	Liczba udzielonych dotacji osobom niepełnosprawnym w zakresie niezbędnego zaopatrzenia.	
5.	Dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się.	Liczba dofinansowań do likwidacji barier w komunikowaniu się.	
6.	Prowadzenie świetlicy terapeutycznej dla osób upośledzonych umysłowo.	Liczba beneficjentów. Koszt na jednego beneficjenta. Liczba zatrudnionych specjalistów.	Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia, organizacje pozarządowe

1.2. <u>Tworzenie warunków aktywności społecznej osób niepełnosprawnych, jako podstawy integracji społecznej w tym umożliwienie uczestnictwa w dziedzinie sportu, kultury i rekreacji</u>.

Tabela numer 11: Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w integracji ze środowiskiem społecznym. Kierunek działań 1.2.

Lp.	Zadanie	Wskaźniki	Realizator
1.	Finansowe wspieranie wyjazdów integracyjnych osób niepełnosprawnych o charakterze turystycznym, sportowym, kulturalnym lub rekreacyjnym.	Liczba wyjazdów z przyznaną dotacją. Liczba uczestników.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe
2.	Wsparcie innych imprez mających na celu integrację osób niepełnosprawnych, organizowanych.	Liczba imprez z przyznaną dotacją. Liczba uczestników imprezy.	
3.	Doposażenie obiektu Kryta Pływalnia.	Schody do niecki basenu rozgrzewkowego – koszt zakupu 9.000,00 zł (brutto).	Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji
4.	Doposażenie obiektu Hali Sportowej.	Rampa rolowana dla osób niepełnosprawnych na wózkach - koszt zakupu 15 000 zł (brutto).	
5.	Prowadzenie Wielozadaniowego Ośrodka Integracji./Punktu Informacyjnego	Liczba beneficjentów. Liczba udzielonych porad. Liczba spotkań w ramach grup wsparcia. Koszt na uczestnika. Wiek osób korzystających z WOI	Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia, organizacje pozarządowe
6.	Prowadzenie programu edukacyjno - integracyjno rehabilitacyjnego.	Liczba beneficjentów. Liczba zrealizowanych programów. Koszt na uczestnika.	
7.	Prowadzenie programu z zakresu rehabilitacji społecznej.	Liczba beneficjentów Liczba zrealizowanych programów	

8.	Organizowanie lokalnych imprez integracyjnych oraz promowanie aktywności osób niepełnosprawnych.	Liczba beneficjentów. Liczba zorganizowanych imprez integracyjnych.	
9.	Organizacja integracyjnego wypoczynku wakacyjnego w formie stacjonarnych półkolonii dla dzieci/młodzieży niepełnosprawnej.	Liczba beneficjentów. Liczba zorganizowanych półkolonii.	
10.	Organizacja imprezy integracyjnej - spektakl pantomimiczny skierowany do osób głucho-niemych, niedosłyszących oraz społeczności lokalnej.	Liczba beneficjentów. Liczba zorganizowanych imprez.	Miejskie Centrum Kultury

1.3. Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów osób niepełnosprawnych.

Tabela numer 12: Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w integracji ze środowiskiem społecznym. Kierunek działań 1.3.

Lp.	Zadanie	Wskaźniki	Realizator
1.	Warsztaty tematyczne dotyczące osób niepełnoprawnych.	Liczba zorganizowanych spotkań. Liczba uczestników.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
2.	Poszerzanie świadomości osób niepełnosprawnych w zakresie przysługujących im uprawień i ulg poprzez dystrybuowanie ulotek informacyjnych oraz aktualizację informacji na temat wydawanych orzeczeń w formie „wirtualnego orzeczenia" na stronie internetowej.	Liczba ulotek. Cykliczna aktualizacja (kwartalnie).	Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawnych
3.	Zwiększenie kierowanej oferty informacyjnej o informację dedykowaną osobom niepełnosprawnym z uwzględnieniem przyczyn ich niepełnosprawności.	Liczba nowych ulotek.	

4.	Opracowanie koncepcji i wdrożenie lokalnej platformy informacyjnej o usługach na rzecz osób z niepełnosprawnościami.	Liczba użytkowników platformy. Liczba odsłon strony www w skali miesiąca, roku.	Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia
5.	Prowadzenie działań/warsztatów edukacyjnych i informacyjnych dla osób niepełnosprawnych oraz społeczności lokalnej.	Liczba beneficjentów. Liczba zrealizowanych programów.	Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia, organizacje pozarządowe
6.	Prowadzenie Punktu Wczesnej Interwencji dla dzieci.	Liczba beneficjentów. Liczba udzielonych konsultacji. Liczba godzin udzielonego wsparcia dla rodziców/ opiekunów.	
7.	Prowadzenie programu z zakresu rehabilitacji zdrowotnej.	Liczba beneficjentów. Liczba zrealizowanych programów. Koszt na uczestnika.	
8.	Opracowanie i wydawanie Tyskiego Informatora dla Osób Niepełnosprawnych.	Liczba wydanych informatorów/ nakład Koszt wydania informatorów	
9.	Warsztaty psychoedukacyjne dla uczniów tyskich szkół „Chcę zrozumieć” skierowane na rozwijanie empatii i rozumienia problemów osób niepełnosprawnych.	Liczba uczniów objętych zajęciami w szkołach.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
10.	Grupa wsparcia dla rodziców dzieci z autyzmem i Zespołem Aspergera.	Liczba rodziców uczęszczających na spotkania grupy.	
11.	Wykonywanie diagnoz i wydawanie opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka niepełnosprawnego ze szczegółowymi zaleceniami do pracy.	Ilość wydanych opinii.	
12.	Wykonywanie diagnoz i wydawanie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego dla uczniów niepełnosprawnych ze szczegółowymi zaleceniami do pracy.	Ilość wydanych orzeczeń.	

1.4. Dostosowanie miejsca zamieszkania oraz wspieranie różnorodnych form mieszkalnictwa dla osób niepełnosprawnych, a także likwidacja barier architektonicznych i komunikacyjnych w przestrzeni miejskie.

Tabela numer 13: Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w integracji ze środowiskiem społecznym. Kierunek działań 1.4.

Lp.	Zadanie	Wskaźniki	Realizator
1.	Utworzenie mieszkania chronionego.	Liczba osób objętych wsparciem.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
2.	Dofinansowanie ze środków PFRON likwidacji barier architektonicznych w budynkach mieszkalnych na indywidualne potrzeby osób niepełnosprawnych: -budowa podjazdów dla wózków przy wejściach do budynków mieszkalnych -zakup i montaż platform przychodowych.	Liczba wykonanych podjazdów lub montaży platform w danym roku.	
3.	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych i technicznych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej.	Liczba osób objętych dofinansowaniem.	
4.	Zakup nowoczesnego taboru trolejbusowego niskopodłogowego w pełni dostosowanego do obsługi osób niepełnosprawnych.	Liczba zakupionych pojazdów trolejbusowych.	Tyskie Linie Trolejbusowe
5.	Zmiana sposobu użytkowania lokalu usługowego na dwa lokale mieszkalne wraz z budową dwóch pochylni dla osób niepełnosprawnych na parcelach 1346/64 i 1347/64 przy Pl. Św. Anny 1.	Pozyskanie dwóch lokali mieszkalnych pełnostandardowych o pow. ~ 85m^2 oraz dwóch pochylni dla osób niepełnosprawnych.	Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych
6.	Obniżenie krawężników przy przejściach dla pieszych.	Liczba dokonanych inwestycji (mierzona w mb).	Miejski Zarząd Ulic i Mostów
7.	Zastosowanie kostki integracyjnej.	Liczba dokonanych inwestycji (mierzona w mb).	
8.	Zastosowanie kostek integracyjnych oraz płytek naprowadzających przy budowie przystanków autobusowych.	Liczba dokonanych inwestycji (mierzona w mb).	

9.	Stosowanie sygnałową akustycznych na przejściach dla pieszych z sygnalizacją świetlną.	Liczba dokonanych inwestycji	
10.	Stosowanie miejscy parkingowych na nowobudowanych parkingach przeznaczonych wyłącznie dla osób niepełnosprawnych.	Liczba dokonanych inwestycji.	
11.	Wyznaczenie nowych stanowisk do parkowania samochodów dla osób niepełnosprawnych.	Liczba dokonanych inwestycji.	
12.	Likwidacja barier komunikacyjnych w przestrzeni miejskiej. Zakup autobusów niskopodłogowych.	Liczba zakupionych autobusów.	Przedsiębiorstwo Komunikacji Miejskiej
13.	Likwidacja barier architektonicznych w obiektach oświatowych celem zapewnienia równego dostępu do oferty edukacyjnej poszczególnych szkół i placówek.	Liczba obiektów, w których zlikwidowano bariery architektoniczne.	Wydział Przygotowania i Realizacji Inwestycji

2. ZWIĘKSZENIE AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ OSÓB BEZROBOTNYCH ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W SZCZEGÓLNEJ SYTUACJI NA RYNKU PRACY.

KIERUNKI DZIAŁAŃ PRZEWIDZIANE DO REALIZACJI:

2.1. Zwiększenie dostępu do różnorodnych form edukacji osób niepełnosprawnych.

Tabela numer 14: Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w integracji ze środowiskiem społecznym. Kierunek działań 2.1.

Lp.	Zadanie	Wskaźniki	Realizator
1.	Zwiększenie dostępu uczniów niepełnosprawnych do specjalistycznej opieki poprzez doskonalenie nauczycieli szkół i przedszkoli w zakresie pracy z uczniem niepełnosprawnym (w tym w szczególności z uczniem posiadającym orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność).	Liczba nauczycieli kończących szkolenia, kursy, studia podyplomowe w zakresie pracy z uczniem niepełnosprawnym, ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	Miejski Zarząd Oświaty

2.	Tworzenie oddziałów integracyjnych na poziomie szkół ponadgimnazjalnych, w tym w szczególności szkół prowadzących kształcenie zawodowe, celem umożliwienia kontynuacji kształcenia integracyjnego i zdobywania kwalifikacji zawodowych uczniów niepełnosprawnych na poziomie ponadgimnazjalnym.	Liczba miejsc i liczba uczniów z orzeczeniem w oddziałach integracyjnych na poziomie szkół ponadgimnazjalnym	
3.	Opracowywanie i wdrażanie programów edukacyjno-wychowawczych (warsztatów edukacyjnych) przez szkoły i placówki oświatowe adresowanych do uczniów i ich rodziców mających na celu uświadamianie problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych, przełamywanie stereotypów i propagowanie idei tolerancji i integracji.	Liczba programów wdrożonych w szkołach i placówkach oświatowych. Liczba uczniów i rodziców w kolejnych latach szkolnych objętych oddziaływaniem przedmiotowych programów/warsztatów.	Szkoły i placówki oświatowe

2.2. <u>Poprawa poziomu przygotowania zawodowego osób niepełnosprawnych oraz podejmowanie działań umożliwiających osobom niepełnosprawnych włączenie się w aktywne życie zawodowe.</u>

Tabela numer 15: Zwiększenie aktywności zawodowej osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Kierunek działań 2.2.

Lp.	Zadanie	Wskaźniki	Realizator
1.	Opracowanie informatora/ulotki informacyjnej dla osób niepełnosprawnych.	Opracowanie informacji.	Powiatowy Urząd Pracy
2.	Zamieszczanie przydatnych linków z adresami stron gdzie znajdują się oferty pracy, porady i informacje dla osób niepełnosprawnych.	Udostępnienie informacji.	
3.	Opracowanie i realizacja programu poradnictwa i informacji zawodowej dostosowanego do potrzeb poszczególnych grup ze względu na rodzaj niepełnosprawności.	Ilość programów. Liczba uczestników.	

4.	Objęcie osób niepełnosprawnych indywidualnym poradnictwem zawodowym.	Liczba osób objętych poradnictwem zawodowym.	
5.	Organizowanie spotkań doradców zawodowych z rodzicami oraz uczniami gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych specjalnych i z oddziałami integracyjnymi, w celu zwiększenia świadomości dotyczącej planowania kariery zawodowej zgodnie z potrzebami rynku pracy.	Ilość przeprowadzonych spotkań.	
6.	Udzielanie wsparcia uczniom gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych specjalnych i z oddziałami integracyjnymi w wyborze zawodu zgodni z predyspozycjami i preferencjami zawodowymi.	Liczba uczniów objętych wsparciem.	
7.	Zapewnienie dostępu do informacji o alternatywnych formach zatrudnienia dopasowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Opracowanie informacji.	
8.	Umożliwienie nabycia, podniesienia, uzupełnienia kwalifikacji i doświadczenia zawodowego.	Liczba osób, które uzupełniły lub nabyły kwalifikacje zawodowe i/lub doświadczenie zawodowe.	
9.	Świadczenie usług pośrednictwa pracy.	Ilość pozyskanych ofert pracy dla osób niepełnosprawnych Liczba osób niepełnosprawnych, które podjęły pracę Udział odpływu z bezrobocia osób z niepełnosprawnością w stosunku do ogółu osób wyrejestrowanych.	

2.3. Wspierania działań sprzyjających rozwojowi otwartego rynku pracy przyjaznego osobom niepełnosprawnym poprzez tworzenie nowych miejsc pracy oraz edukowanie pracodawców.

Tabela numer 16: Zwiększenie aktywności zawodowej osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Kierunek działań 2.3.

Lp.	Zadanie	Wskaźniki	Realizator
1.	Aktualizacja strony internetowej PUP Tychy na temat zatrudniania osób niepełnosprawnych.	Opracowanie informacji.	Powiatowy Urząd Pracy
2.	Zamieszczanie informacji o projektach organizowanych przez jednostki zewnętrzne.	Udostępnienie informacji.	
3.	Wspieranie kampanii społeczno-informacyjnej adresowanej do pracodawców, promującej zatrudnienie osób niepełnosprawnych.	Ilość kampanii.	
4.	Zapewnienie wsparcia finansowego w ramach posiadanych środków przy organizacji nowych miejsc pracy u pracodawców.	Liczba osób które podjęły pracę subsydiowaną.	

2.4. Wspieranie zatrudnienia przejściowego, chronionego, spółdzielczości socjalnej i innych przedsięwzięć z obszaru ekonomii społecznej.

Tabela numer 17: Zwiększenie aktywności zawodowej osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Kierunek działań 2.4.

Lp.	Zadanie	Wskaźniki	Realizator
1.	Prowadzenie Warsztatów Terapii Zajęciowej.	Liczba mieszkańców Miasta korzystających ze wsparcia.	Miejski Ośrodek Pomocy Społeczne, organizacje pozarządowe
2.	Inicjowanie i udział w spotkaniach dotyczących tematyki możliwości zatrudniania osób niepełnosprawnych.	Ilość spotkań.	Powiatowy Urząd Pracy

3.	Współpraca z lokalnymi instytucjami w zakresie wymiany informacji na temat osób niepełnosprawnych.	Ilość instytucji.	
4.	Wspieranie przedsiębiorczości społecznej dostosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych w ramach spółdzielni socjalnej.	Liczba osób objętych wsparciem.	
5.	Opracowanie wstępnych założeń dla utworzenia Zakładu Aktywności Zawodowej.	Ilość spotkań grup roboczych. Ilość podmiotów biorących udział w spotkaniach.	Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia, organizacje pozarządowe

VIII. MONITORING

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych będzie podlegał systematycznemu monitoringowi w celu dokonania corocznego przeglądu realizowanych zadań. Przegląd ten pomoże w: ocenie efektywności programu, ustaleniu trudności w zakresie wdrażania poszczególnych celów, jak i kierunków działań oraz ewentualnej korekcie zadań.

Realizatorzy Programu będą przygotowywać raporty według ujednoliconego wzoru. Każdy podmiot powinien również podsumować dokonania z poprzedniego roku wyciągając wnioski i podając rekomendacje.

Tak przygotowane raporty będą przekazywane do Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia w Urzędzie Miasta, w terminie do dnia 31 stycznia za rok poprzedni, celem sporządzenia rocznego sprawozdania z realizacji Programu.

Roczne sprawozdanie będzie przedkładane Powiatowej Społecznej Radzie do Spraw Osób Niepełnosprawnych celem zaopiniowania.

Opinie członków Powiatowej Społecznej Rady wraz z rekomendacjami realizatorów Programu będą podstawą do przygotowania na lata kolejne katalogu działań podejmowanych na rzecz wyrównania szans osób z niepełnosprawnościami zgodnie z lokalnymi potrzebami społecznymi.